

Laslo Kraus

REŠENI ZADACI

IZ

PROGRAMSKOG JEZIKA

C

(C18)

AKADEMSKA MISAO
Beograd, 2020

Laslo Kraus

REŠENI ZADACI
IZ PROGRAMSKOG JEZIKA C
peto izdanje

Recenzenti

Dr Jelica Protić

Dr Igor Tartalja

Izdaje i štampa

AKADEMSKA MISAO
Bulevar kralja Aleksandra 73, Beograd

Lektor

Anđelka Kovačević

Dizajn naslovne strane

Zorica Marković, akademski slikar

Tiraž

300 primeraka

ISBN 978-86-7466-856-6

NAPOMENA: Fotokopiranje ili umnožavanje na bilo koji način ili ponovno objavljivanje ove knjige - u celini ili u delovima - nije dozvoljeno bez prethodne izričite saglasnosti i pismenog odobrenja izdavača.

Predgovor

Ova zbirka zadataka je pomoćni udžbenik za učenje programiranja na jeziku C. Zadaci prate gradivo autorove knjige *Programski jezik C sa rešenim zadacima*. Zbirka je namenjena za upotrebu u fakultetskoj nastavi, ali može da se koristi i za samostalno produblјivanje znanja iz programiranja.

Rešenja svih zadataka su potpuna u smislu da priloženi programi mogu da se izvršavaju na računaru. Pored samih tekstova programa priloženo je samo malo objašnjenja, prvenstveno u obliku slika i formula. Očekuje se da će izvođač nastave dati dodatna usmena objašnjenja slušaocima. Uz malo više napora zadaci mogu da se shvate i samostalno. Uz svaki program dat je i primer izvršavanja da bi se olakšalo razumevanje rada programa.

Kroz zadatke, pored elemenata samog jezika, prikazani su najčešće korišćeni postupci u programiranju: pretraživanje i uređivanje nizova, obrada znakovnih podataka, rad s bitovima, rad s dinamičkim strukturom podataka (kao što su liste i stabla) i rad s datotekama. Posebna pažnja posvećena je i inženjerskim aspektima programiranja: preglednosti, razumlјivosti i efikasnosti.

Jezik C je dosta složen. Nisu svi detalji neophodni svakome, a naročito ne početnicima. zadaci koji mogu da se preskoče u prvom čitanju, bilo zbog složenosti, bilo zbog manjeg značaja, obeleženi su sa Δ .

Izvorni tekstovi svih programa iz ove zbirke mogu da se preuzmu preko Interneta s adrese `home.etf.rs/~kraus/knjige/`. Svoja zapažanja, čitaoci mogu da upute autoru elektronskom poštom na adresu `kraus@etf.rs`

Beograd, novembar 2020.

Laslo Kraus

S a d r ž a j

Predgovor	3
Sadržaj	4
Preporučena literatura	7
1 Operatori	9
Zadatak 1.1 Ispisivanje teksta na standardnom izlazu	10
Zadatak 1.2 Izračunavanje zbira dva cela broja	11
Zadatak 1.3 Izračunavanje obima i površine kruga	12
Zadatak 1.4 Izračunavanje površine trougla u ravni	13
Zadatak 1.5 Pakovanje i raspakivanje vremena	14
2 Naredbe	15
Zadatak 2.1 Nalaženje najmanjeg od tri broja	16
Zadatak 2.2 Uređivanje tri broja	17
Zadatak 2.3 Rešavanje sistema od dve linearne jednačine	18
Zadatak 2.4 Rešavanje kvadratne jednačine	19
Zadatak 2.5 Određivanje datuma za naredni dan	21
Zadatak 2.6 Tabeliranje vrednosti izraza	22
Zadatak 2.7 Izračunavanje vrednosti složenijih izraza	23
Zadatak 2.8 Tabeliranje vrednosti složenijih izraza	25
Zadatak 2.9 Izračunavanje aritmetičke srednje vrednosti i standardne devijacije niza brojeva	26
Zadatak 2.10 Značaj redosleda sabiranja niza realnih brojeva	27
Zadatak 2.11 Ispisivanje celih brojeva u binarnom brojevnom sistemu	28
3 Nizovi	29
Zadatak 3.1 Tabeliranje vrednosti polinoma	30
Zadatak 3.2 Izračunavanje srednje vrednosti odabranih elemenata niza	31
Zadatak 3.3 Izračunavanje skalarnog proizvoda dva vektora	32
Zadatak 3.4 Nalaženje vrednosti najmanjeg elementa u nizu	33
Zadatak 3.5 Obrtanje redosleda elemenata niza	34
Zadatak 3.6 Izračunavanje binomnih koeficijenata	35
Zadatak 3.7 Razvrstavanje elemenata niza u dva niza	36
Zadatak 3.8 Izostavljanje elemenata niza	37
Zadatak 3.9 Umetanje niza u drugi niz	40
Zadatak 3.10 Umetanje broja u uređen niz	41
Zadatak 3.11 Nalaženje fuzije dva uređena niza	42
Zadatak 3.12 Uređivanje niza metodom izbora	44
Zadatak 3.13 Transponovanje kvadratne matrice	45
Zadatak 3.14 Uređivanje kolona matrice po zbirovima kolona	46

4 Pokazivači	47
Zadatak 4.1 Nalaženje vrednosti najmanjeg elementa u nizu.....	48
Zadatak 4.2 Obrtanje redosleda elemenata niza.....	49
Zadatak 4.3 Uređivanje dinamičkog niza metodom umetanja.....	50
Zadatak 4.4 Nalaženje unije, preseka i razlike dva skupa.....	51
Zadatak 4.5 Transponovanje dinamičke pravougaone matrice.....	53
Zadatak 4.6 Izračunavanje stepena simetrične dinamičke kvadratne matrice.....	54
Zadatak 4.7 Rešavanje sistema linearnih jednačina Gausovom metodom Δ	55
5 Znakovi	57
Zadatak 5.1 Ispisivanje tablice ASCII kodova.....	58
Zadatak 5.2 Crtanje šestougaone figure na standardnom izlazu.....	59
Zadatak 5.3 Crtanje strelice na standardnom izlazu.....	60
Zadatak 5.4 Crtanje šahovske table na standardnom izlazu.....	61
Zadatak 5.5 Tabeliranje vrednosti i grafički prikaz prigušenih oscilacija na standardnom izlazu.....	62
Zadatak 5.6 Određivanje broja slova i cifara u tekstu.....	64
Zadatak 5.7 Izostavljanje suvišnih razmaka među rečima.....	65
Zadatak 5.8 Pretvaranje znakova za tabulaciju u znakove razmaka.....	66
Zadatak 5.9 Uređivanje niza imena.....	67
Zadatak 5.10 Uređivanje dinamičkog niza imena gradova.....	68
6 Funkcije	69
Zadatak 6.1 Izračunavanje binomnog koeficijenta.....	70
Zadatak 6.2 Izračunavanje funkcija e^x , $\cos x$ i $\sin x$ pomoću Tejlorovog razvoja.....	71
Zadatak 6.3 Ispitivanje da li je dati prirodan broj prost.....	74
Zadatak 6.4 Nalaženje najvećeg zajedničkog delioca i najmanjeg zajedničkog sadržaoa.....	75
Zadatak 6.5 Izračunavanje vrednosti Lagranžovog polinoma.....	76
Zadatak 6.6 Sekvencijalno i binarno pretraživanje niza.....	77
Zadatak 6.7 Određivanje broja različitih elemenata niza.....	79
Zadatak 6.8 Obrtanje redosleda elemenata niza.....	80
Zadatak 6.9 Određivanje brojeva elemenata niza koji daju pojedine ostatke.....	81
Zadatak 6.10 Obrazovanje niza prostih brojeva.....	82
Zadatak 6.11 Pretvaranje niza brojeva u skup.....	83
Zadatak 6.12 Izostavljanje duplikata u podnizovima jednakih elemenata niza.....	84
Zadatak 6.13 Raspakivanje celog broja bit po bit.....	85
Zadatak 6.14 Određivanje broja bitova jednakih jedan i nula unutar celobrojnog podatka.....	86
Zadatak 6.15 Obrtanje redosleda bitova unutar celobrojnog podatka.....	87
Zadatak 6.16 Određivanje broja cifara u znakovnom nizu.....	88
Zadatak 6.17 Određivanje broja pojavljivanja pojedinih cifara i slova u znakovnom nizu.....	89
Zadatak 6.18 Rekurzivne funkcije za izračunavanje $n!$, binomnog koeficijenta, zbiru elemenata niza i skalarnog proizvoda dva vektora.....	90
Zadatak 6.19 Izračunavanje Fibonačijevog broja rekurzivno i iterativno.....	92
Zadatak 6.20 Tabeliranje vrednosti zadate funkcije s jednim realnim argumentom.....	94
Zadatak 6.21 Grafički prikaz realne funkcije s jednim realnim argumentom na standardnom izlazu.....	96
Zadatak 6.22 Nalaženje nule realne funkcije s jednim realnim argumentom.....	98
Zadatak 6.23 Nalaženje minimuma realne funkcije s jednim realnim argumentom.....	100
Zadatak 6.24 Izračunavanje određenog integrala metodom pravougaonika i trapeza.....	102
Zadatak 6.25 Generisanje permutacija rekurzivno i iterativno Δ	104
Zadatak 6.26 Pronalaženje puteva za izlazak iz lavirinta Δ	105
Zadatak 6.27 Nalaženje prostih puteva između dva mesta Δ	106
Zadatak 6.28 Paket funkcija za obradu velikih celih brojeva.....	107

Zadatak 6.29	Paket funkcija za obradu uređenih skupova.....	111
Zadatak 6.30	Algoritmi za uređivanje nizova s merenjem vremena trajanja.....	114
Zadatak 6.31	Uređivanje teksta (ravnanje desne ivice) Δ	119
7	Strukture.....	123
Zadatak 7.1	Obrada kompleksnih brojeva.....	124
Zadatak 7.2	Obrada polinoma	125
Zadatak 7.3	Obrada kalendarskih datuma.....	127
Zadatak 7.4	Obrada dinamičkih nizova.....	130
Zadatak 7.5	Obrada dinamičkih matrica	132
Zadatak 7.6	Obrada jednostruko spregnutih listi	135
Zadatak 7.7	Još funkcija za obradu jednostruko spregnutih listi	141
Zadatak 7.8	Obrada stekova.....	143
Zadatak 7.9	Obrada redova	147
Zadatak 7.10	Obrada dvostruko spregnutih listi	152
Zadatak 7.11	Obrada binarnih stabala Δ	156
Zadatak 7.12	Pakovanje i raspakivanje vremena	165
8	Datoteke	167
Zadatak 8.1	Tabeliranje vrednosti verižnog razlomka u tekstualnu datoteku.....	168
Zadatak 8.2	Prepisivanje odabranih zapisa tekstualne datoteke u drugu datoteku	169
Zadatak 8.3	Pretvaranje nizova brojeva u skupove.....	170
Zadatak 8.4	Izostavljanje određene vrste i kolone iz matrice	171
Zadatak 8.5	Zamena određene dve vrste i kolone matrice.....	172
Zadatak 8.6	Obrada matrica realnih brojeva	173
Zadatak 8.7	Pretvaranje početnih slova rečenica u velika slova u tekstualnoj datoteci.....	175
Zadatak 8.8	Određivanje broja pojavljivanja pojedinih cifara u tekstualnoj datoteci	176
Zadatak 8.9	Određivanje srednje dužine reči u tekstualnoj datoteci.....	177
Zadatak 8.10	Izostavljanje suvišnih razmaka među rečima u tekstualnoj datoteci.....	178
Zadatak 8.11	Stvaranje, prikazivanje sadržaja i obrada sekvencijalne binarne datoteke	179
Zadatak 8.12	Sastavljanje izveštaja o nevrćenim knjigama na osnovu sekvencijalne binarne datoteke	181
Zadatak 8.13	Ažuriranje stanja magacina u relativnoj binarnoj datoteci.....	183
Zadatak 8.14	Paket funkcija za obradu relativnih binarnih datoteka Δ	185
Zadatak 8.15	Interaktivan program za praćenje zaliha robe u skladištu Δ	188

Preporučena literatura

- [1] Laslo Kraus: **Programski jezik C sa rešenim zadacima**, C18, deseto izdanje, Akademska misao, Beograd, 2020.
- [2] **Programming languages – C**, *Draft International Standard*, N2479, ISO/IEC, 2020.
- [3] **C reference**, <https://en.cppreference.com/w/c>, 2020.
- [4] Brian W. Kernighan, Dennis M. Ritchie: **The C Programming Language**, Second Edition, Based on Draft-Proposed ANSI C, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey, 1988.
- [5] Brian W. Kernighan, Dennis M. Ritchie: **Programski jezik C**, prevod drugog izdanja, CET, Beograd, 2003.

1 Operatori

Zadatak 1.1 Ispisivanje teksta na standardnom izlazu

Napisati na jeziku C program koji ispisuje tekst na standardnom izlazu računara.

Rešenje:

```
// pozdrav.c - Ispisivanje pozdrava.

#include <stdio.h>

int main() {
    printf("Pozdrav svima!\n");
}
```

Obrada programa u programskom okruženju Visual Studio:

1) u tekstualnom režimu:

```
% notepad imeprog.c
% cl imeprog.c
% imeprog
% imeprog <podaci >rezult
```

1. Unos izvornog teksta
- 2+3. Prevođenje i povezivanje
4. Izvršavanje
- skretanjem standardnog ulaza i izlaza

```
% notepad pozdrav.c
% cl pozdrav.c
% pozdrav
Pozdrav svima!
```

2) u grafičkom režimu:

